א) [לעיל כט.], ב) עי׳ צ״ק,

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה מה שדה וכו'

לף זו כו' הפ"ד ולח"כ מ"ה ה"ג הכל: (ב) ד"ה ללל וכו' למכתב כשדה החרם דקד"ל:

עין משפם נר מצוה

המוכר שדהו פרק תשיעי ערכין

נה א מיי' (פ"ד מהלכות ערכין הלכה כג) [פ"ו

שם הלכה ו]:

תורה אור השלם וְהָיָה הַשְּׂדֶה בְּצַאתוֹ בִּיבֶל קֹדֶשׁ לַיִי בִּשְׁדַה הַחָרֶם לַכֹּהֵן הִהְיָה אֲחָוְתוֹ: ויקרא כז כא גַּאָרְאָם. 2. רְאִישׁ אָת קֶּדְשִׁיוּ לוֹ יְהִיוּ אִישׁ אָשׁר יִּתַּן לְּבֹּהַן לוֹ יְהָיָה: במדבר ה י 3. וּשְׂדָה מִגְרִשׁ עָרִיהָם לֹא ימכר כי אחזת עולם הוא

שינויי נוסחאות

אן ומגרשיהו והא למסתרינהו קיימי (ש"מ), ב] אדמסתמרי מזדבני וליחלטו ווהשאר קייתרי (ש נו), כן מדמנת מזדבני וליחלטו [ו ממחק] (ש"נו), ג] ומח לאחיו הכהגים מף (ד] מר ודין הוא נשל כו'. וקלת מזה בב"ק ק"ט (ע"ב) (ש"ח). ה] ליה. ס"י כולה (ש"ח). ו] אדמסתתרי. עד שלא נסתרו ון מדמקממרי. עד שנמ נקמרו (ש"מ), ז] ליה כולה [הק"ד] (ש"מ), ק] למכתב כשדה החרם (ש"מ), ע] נ"א כר"י בר"י אי נמי שאני הכל כו׳ (צ"ק), () כרכי ישמעאל בר' יוסי דפליג עליה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא אי נמי אפילו כרבי אלעור ברבי יוסי (ש"מ), יח] לכן לעור ברבי יוסי (ש"מ), יח] לכן והוי ליה כחילו (ש"מ), יב] למיפרן מי דמי התם והוי ליה כלולו (ש"ח),
יכן למיפרך מי דמי התם
כשחול זוכה כשל לחרים הוי
במשמר שלו אבל הכל רלה לזכות במשמר אחר (ש"ח) יג] פריך. ס"ל דאפילו פגע יובל במשמרתו אין לו לזכות בה (ש"מ), יד] גי' נ"ק דחים את קדשיו. עוז ילפינו

הן ומגרשיהן למיםתרינהו קיימי. וא"ת מאי נפקא מינה אם נסתרו כיון שהיו מוקפות חומה מעיקרא דהא תניא לעיל אשר לו חומה ואע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן ושמא י"ל דאחיא ם"ל. כשדה החרם מה בא שדה החרם ללמד על שדה היוצאת לכהנים - כרבי ישים אלעזר בר' יוסי ושאני הכא כיון שהם ראויות שלא יהא

להם חומה לא תועיל להם קדושת חומה שהיה קודם לכן יא כאילו לא היתה מעולם:

דמי התם זוכה. והכא הוי מלי למיפרך יבו כשהוא זוכה בשל אחרים והוי במשמר שלו אבל הכא רצה לזכות משמר אחר והיא אינה מתחלקת לכהנים של משמר אחר כדפי' לעיל (דף כה.) אלא דעדיפא מינה פריך יגו שאפילו באה משמרתו כשיונאה לכהנים אין לזכות

מהאי קל וחומר: אמר רמי בר חמא איצמריך כו' [אלא] אמר רב נחמן [איצמריך] ם"ד כו'. ואם תאמר מאי היא דנאמר ודין הוא והלא אין לנו לומר שזוכה בו מטעם קל וחומר אלא מטעם דכתיבי קראי ידו דאיש כי יקדיש לרמי בר חמא ולאחוזת עולם לרב נחמן וי"ל דמכל מקום ניחא ליה לאיתויי קל וחומר כך מסברא: הא קא משמע לן אחוותו אחוותו איז חרמו לא. ואם תאמר הא לעיל ילפינן שון מהקישא דמקיש שדה חרמו לשדה אחוזה לישראל ואמאי דריש ליה הכא מאחותו ויש לומר דהכי פירושו קה משמע לן מהחותו של כהן דאחוותו דוקא יש לה גאולת עולם ואינה מתחלקת לכהנים ביובל אבל שדה חרמו מתחלק לכהנים ביובל

ביובל: שדה חרמו. שדה שהחרים ישראל והגיעה לחלקו: הואיל ויולאה לכהנים. אם לא יגאלנה שהרי היא שלו כשדה אחוזה ועכשיו הרי היא תחת ידי כו': בשל אחרים אני זוכה. אם היה שדה אחוות ישראל יולאה לכהנים ביובל היה לי חלק בה: מה שדה אחווה של ישראל. אם נאלה כהן מיד הקדש יולאה מידו ביובל ומתחלקת לכל אחיו הכהנים כדאמר באידך פירקא בפרק אין מקדישין (לעיל דף כה:) אף זו כו': (h) הכא קה שקיל ליה יו כו': וחיש חת קדשיו לו יהיו. ודרשינן ליה בהגחל בב"ק (דף קט:) מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירנה חם יש עליו להביא חטאת או התנדב עולה או שלמים אין לריך לתתם לאנשי משמר אלא הוא עלמו מקריב ויטול העור ואוכל הבשר ת"ל ואיש את הדשיו לו יהיו: קדשיו לאו ברשותו. ולאו מכח דידיה קא שקיל להו אלא מקריב אימוריהם: הכח ברשותו. כלומר מכח דידיה הח שקיל להו ולא משלחן גבוה בשכר עבודה: אלא אמר ר"נ. להכי אינטריך למכתב סו (כ) החרם דסד"א כו' והאי נמי אחותו היא ואם הקדישה ולא גאלה לא תלא לכהנים ביובל אלא יהא לו רשות לגאלה לעולם: קמ"ל. היקש דאיתקש שדה החרם לשדה אחותו של ישראל דתלא מתחת ידו ותתחלק לכהנים דאחותו היא דיש לה גאולת עולם אבל חרמו לא הויא כאחוזה ליגאל

הן ומגרשיהן. כשהן מוקפות חומה: והא למיסתרינהו קיימי. כדאמר (לעיל דף לג:) אין עושין אותן טירין וכרכים: סד"א אדמסתחרי. יו כל זמן שלא נסתרו אם מכרום קודם סתירתן ליחלטו קמ"ל: מה

> מוסף רש"י שהקדיש שדה חרמו. שדה שהחרים ישראל והגיע לחלק כהן זה, שלא יאמר הואיל וכשינינו יובל אם לא אפדנה וכשיגיע יוכר מם כח מפינה אני מיד גזבר ויגאלנה אחר מחחלק לכהנים ביובל, כדין מקדיש שדה אחוה, דהא שדה חרם לגבי כהן אחוזה היא, כדכתיב כשדה החרם לכהן מוסים מתוונה, ועכטיו שמני מוחזק בה תהה שלי, שהרי דין הוא, בשל אחרים אני זוכה. אם היה ישראל מקדיש אמוזמו כשיגיע מחחלה לי. בשל טומי לא כל מתחונק מי, נטנ ענמי נה כנ שכן (לעיל כמ). ת"ל כו' כשדה החרם. והאי קרא נמקדיש שדה אחוזה כתיב (שם). מה שדה אחוזה. שהקדיש ישראל וגאלה אחד מון הכהנים תלא מידו ביובל ותתחלק לכל בני המשמר, כדאמר בפרקין דלעיל (כה:) מחותו שלו ומין זו שלו, מף שדה חרמו כו' (לעיל כמ). הדרן עלך מסכת ערכין

רבינו גרשום

הן ומגרשיהן. כלומר עם חומתן: הן ומגרשיהן שהרי איז עושיז אותז לא טירין ולא כרכין ואכתי לית להו בתי ערי חומה: [אפילו הכי איצטריך גאולת עולם

כלומר מקמי דליסתרי אי מיזדבני ליחלמו קמ"ל גאולת

הן ומגרשיהן 6 הן ומגרש למיסתרינהו קיימי אמר רב אשי איצטריך סד"א אדמסתתרי פו מסתתרי אי מיזדבני ליחלטו קמ"ל תנו רבנן יכשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו ⁶מה ת"ל מנין לכהן שהקדיש ישרה חרמו שלא יאמר הואיל ויוצא לכהנים והרי היא תחת ידי תהא שלי וְדִין הוא בשל אחרים אני זוכה בשל עצמי לא כ"ש ת"ל והיה השרה בצאתו ביובל קודש לה' כשדה החרם וכי מה למדנו משרה החרם מעתה ה"ז בא ללמד ונמצא למד מקיש שדה חרמו לשדה אחוזה של ישראל מה שדה אחוזה של ישראל יוצא מתחת ידו ומתחלקת גו לכהנים אף שדה חרמו יוצא מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים אמר מר זו בשל אחרים אני זוכה מִי רמי התם זוכה בעלמא הכא קא שקיל ליה ס אמר רמי בר חמא איצמריך ס"ד אמינא הואיל וכתיב ²ואיש את קדשיו לו יהיו הא נמי כי קדשיו דמיא מי דמי קדשיו

אחוזתו אחוזתו אין חרמו לא:

לאו ברשותו הכא ברשותו אלא אמר רב

נחמן איצטריך סד"א הואיל וכתיב יכי אחוזת עולם הוא להם הא נמי אחוזתו היא קמ"ל

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערכין

ם מהיקשא דמקשינן ליה לשדה אחווה של ישראל ולא הויא כשדה אחוזתו ליגאל לעולם וכן פרש"י:

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערכין

מידבני לחלמו קש"ל גאולת
שולם: שהר אחרים. שהחרימה ישראל והקרישה ולא הספיק לנאלה עד שפגע בו יובל: שלא יאמר הואיל ויוצאה לכהנים ביובל. זהאי כהן שסקריש שדה חרמו הוי כאילו הקרישה ישרא החוות ולא גאלה שירצאה לכהנים ביובל בשל אחרים. שהחרימה ישראל ולא גאלה שירצאה לכהנים אני זוכה בה בשל עצטי לא כל שכן, שאוכה בה שלא תצא מתחת ידי: מה שדה אחווה של ישראל. שהקרישה ישראל ולא גאלה שירצאה לכהנים אני זוכה בקדש שהוו שאחוות שלו ואין זו שלו אלא של כל הכהנים: אף שדה חרמו יוצאה. ופתחלקת לכל אחיו הבחנים: כי דפי החם, קא זכי בעלמא.
זנאלה אחד מן הכהנים יוצאה מידו ומתחלקת לכל אחיו הבחנים: כאה לעיל בפרק המקדיש שדהו שאחוות שלו ואין זו שלו אלא של כל הכהנים: אף שדה חרמו יוצאה. ופתחלקת לכל אחיו הבחנים: כי דפי החם, קא זכי בעלמא.
דרחמנא זכי ליה שדה אחוה של ישראל הרוצא הכהון ידין הוא דינא הוא הואיל וכחיב בי אחות העד שהוו לו הלעבוד ליהון והשל שדה מודר הרומה לכהן עד לקע שקיל ליה כוליה. כלומר מם השהוא מודר שיש לו חלק בהן כמו זה הראשון ייד איש את קדשיו לו יהיון כלומר לכולן בשוה יכול אפיל בא שם באותה שה שהוא מודר שיש לו חלק בהן כוז ה הראשון שיוכה אחר עמו ת"ל אשר יתן לכהן לו יהיה ולא לאחר סו"א כי היכי ידונה בקדשים שנוטל חלקו עם כהן ראשון אם בא עד שלא מדד לו שאינו יכול לדחות [והאי שדה חומו כקדשים להרו אלא ברשות ישראל בינהו ווכי ליה רחמנא הרבא שלו להכי איצטריך היקישאן: כי דפי הוא מואר וו מתחלקת לאחיו הכא ולא שון מורי הצומה שלו להכי איצטריך היקישאן: כי דפי האום מרות הוות היא ולא ברשות ידו ומתחלקת לאחיו הכאים.
לשון מורי הגאון, קדשיו לאו ברשותיה לודמוקי (ליה) להאי קרא בגול הגר ומת שמשלם קרן וחומש לכהנים (ואשם למובה): הדרן עלך המוכר שדהו וחבלת מסכר ערכין

א) ע"י ב"ק דף ק"ע דמשמע דמיירי בכהן שבא להקריב הרבטוסיו במשמר שאינו שלו דמ"מ עבודתה ועורה שלו ע"ש ואולי דר"ל מדסמיך ליה לקרא דגול הגר דרשינן סמוכין דהך קרא נמי מיירי בגול הגר וכגון בכהן שגוא את הגר היים של ה"ב דיכול להקריב

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הַדְרָן עֻלְּךָ מַפֶּבֶת עֲרָבִין וְהַדְרָךְ עֻלְן. דַעְתָּן עֻלְךָ מַפֶּבֶת עֲרָבִין וְדִעְתָּךְ עֲלְן. לֹא נִתְנְשֵׁי מִינֶך מֵפֶּבֶת עֲרָבִין וְלֹא תִתְנְשֵׁי מִינֶן לֹא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי (ב״פּ): ואחר כך אמר: יָהִי רָצוֹן מִלְפָנֶיךְ יִי אֱלֹהֵינוּ וָאֱלֹהֵי אֲבוֹתִינוּ שֶׁתָּהָא תוֹרְתָךְ אָמְנוּתַנוּ בְּעוֹלְם הַנָּה וּתָהַא עִמְנוּ לְעוֹלְם הַבָּא. הַנִינָא בַּר פָּפָּא רָמִי בַּר פָּפָּא נַחָמַן בַּר פָפָא אַהָא בַר פָפָא אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָא רַפָּרֶם בַּר פָפָא רָכִישׁ בַּר פָפָא סוּרָחָב בַּר פָפָא אַדָּא בַר פָפָא דְירוּ בַּר פָפָא

ַהַעֲרֵב נָא יִי אֱלֹהֵינוּ אֶת דּבְרֵי תוֹרָתְהְ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיוֹת עַמְךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כָּלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּלְנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךְ וְלוֹמְדֵי תוֹרְתֶּף: מֵאוֹיְבָי תְּחַבְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךּ בִּי לְעוֹלְם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךּ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלְם לֹא אֶשְׁבַּח פִּקּוּדֶיךְ בִּי לְעוֹלְם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךְ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלְם לֹא אֶשְׁבַּח פִּקּוּדֶיךְ בִּי לְעוֹלְם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךְ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלְם לֹא אֶשְׁבַּח פִּקּוּדֶיךְ בִּי לְעוֹלְם הִיא לִי: דְקַקִיךְ: אָמֵן אָמֵן סָלָה וָעֵד:

מוֹדִים אַנַדְנוּ לְפָנֶיךְ יִי אֱלֹדֵינוּ וָאֱלֹדֵי אֲבוֹתַינוּ שֶׁשְּמִתָּ חֶלְקַנוּ מִיוֹשָבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׁמִתָּ חֶלְקַנוּ מִיוֹשָבִי בַּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׁמִתָּ חֶלְקַנוּ מִיּוֹשָבִי וְהֵם מַשְּׁכִּתִים. אָנוּ מַשָּבִּימִים לִדְבָרִי תוֹרָה וְהֵם מַשְּׁבִּימִים לִדְבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהָם עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְמָקַבְּלִים שְׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם מַשְׁבִּימִים לִדְבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהָם עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם מְשְׁבִּימִים לִדְבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהָם עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר. ָרָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלְם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמֵר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דְּמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֶצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בְּּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְפָנֶיךּ יָיָ אֱלֹהַי בְּשֵׁם שֶׁצֶוַרָתַּנִי לְסַיֵּם מַפֶּבֶת צֶרְכִין בֵּן תַעַזְרָנִי לְהַתְחִיל מַפֶּבְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחַרִים וּלְסִיְמָם לֹלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַצְשׁוֹת וּלְקַיֵּם אֶת ָבָל דִּבְרִי תַלְמוּד תּוֹרָתֶרְ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתַּנְאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידִי חֲכָמִים יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹא תַמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלְם. וְתִתַקָּיֵם בִּי בִּהְתַהֶלֶכָךְ תַנָּחָה אוֹתָךְ בַּשְּׁבָבָּךְ תִשְׁמֹר עָלֶיךְ וַהַקִּיצוֹתָ הִיא תִשִּׁיקָר. בִּי יִי יִרבּוּ יָמֵיךְ וֹיְסִיפּוּ לַךְּ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָה בַּשְּׁמֹאלְה עשֶׁר ּוְכָבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמוֹ בַשְּׁלוֹם:

יִתְגַדַל וְיִתְקַדַשׁ שְׁמֵה רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּהוּא עָתִיד לְאָתְחַדְּתָא, וּלְאַחָיָא מֵתיָּא, וּלְאַפְקָא לְחַיֵּי עַלְמָא, וּלְמָבְנֵא קַרְתָּא דִירוּשְׁלֵם, וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵיה בְּגַוָה, וּלְאַחָיָא פולחָנָא נוּבָרָאָה מָאַרְעָא, וּלְאָתָבָא פוּלְחָנָא דִּשְׁמַיָּא לְאָתָרִיה, וְיַמַלִּיף קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּמַלְכוּתִיה וִיקַרִיה וְיַקָרָב מְשִׁיחָה]. בּחַיֵּיכוֹן וּבִיוֹמֵיכוֹן וּבְחַנַּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּצַגָּלָא וּבְזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהַא שְׁמַה רַבָּא מְבָרַף לְעָלֹם וּלְעָלְמֵי עְלְמַיָּא. יִתְבָּרַף וְיִשְׁתַבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנּשֵׁא וְיִתְהַדִּר ַוְיַתְעֵלֶה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵה דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא הָשְׁבְּחָתָא וְנֶחֶמֶתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן, וְעַל תַּלְמִיבִיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִיבִי תַלְמִיבִיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא, דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) הָבִין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלְמָא רַבָּא חִנְּא ָוְחָסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיבֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻּרְקָנָא מִן קֶדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלְמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרְאֵל, וְאָמֶרוּ אָמֵן: עוֹשֶׁה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמֶיו הוּא בִּרַחֲמֶיו יַעֲשֶׁה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: